

З М І С Т

Вступ	9
-------------	---

I. СУТНІСТЬ, ГЕНЕЗА ТА ТИПОЛОГІЯ НАЦІЙ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

1. НАЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТ ПОЛІТИКИ	25
1.1. Теоретичні підходи до розуміння нації	25
1.2. Етнічне підґрунтя націй	27
1.3. Різноманітність шляхів націєтворення	32
1.4. Ознаки нації як модерної соціокультурної та політичної спільноти ...	36
1.5. Національне відродження і національні еліти	40
1.6. Політичне самоствердження націй	47
1.6.1. Зміст національних інтересів	47
1.6.2. Національна держава як засіб політичного самоствердження націй	50
1.6.3. Принцип самовизначення націй: логіка ідеї і суперечності її практичного втілення	53
1.6.4. Націоналізм: сутність і різновиди	63
Висновки	71
2. ПРОБЛЕМИ НАЦІЙ І НАЦІОНАЛІЗМУ В СУЧАСНІЙ ЗАХІДНІЙ НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	72
2.1. Напрями дискусій щодо націй та націєтворення	72
2.2. Сутність конструктивістського підходу до розуміння націй	73
2.3. Принадність "Уявлених спільнот" Б. Андерсона	77
2.4. Етніцистська (етнополітична) концепція нації і ліберальний націоналізм	86
2.5. Запізніле захоплення конструктивізмом в Україні	90
3. ГРОМАДЯНСЬКА НАЦІЯ: СУТНІСТЬ, ШЛЯХИ І СТАДІЇ ЇЇ ФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ	93
3.1. Помаранчева революція і національна ідея	93
3.2. Нація: ідеальний конструкт чи соціальна реальність?	97
3.3. Що ж таке "соціальна реальність" і якою вона буває?	100
3.4. "Нація", "національність", "національна ідентичність"	102

3.5. Етнічні та громадянські нації. Громадянська нація і культура	103
3.6. Стадії та чинники формування нації громадянського типу в Україні	109
3.7. Особливості національної консолідації в незалежній Україні	115
Примітки та посилання до Частини I	117

II. ЕТНОКУЛЬТУРНІ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ФОРМУВАННЯ ЗАСАД ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД І УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ

4. ПРО ПОЛІЕТНІЧНІСТЬ УКРАЇНИ: КІЛЬКІСНИЙ ТА ЯКІСНИЙ ВИМІРИ	125
4.1. Про що повідомив Державний комітет статистики?	127
4.2. Зміни в етнонаціональній самоідентифікації населення України	132
4.3. Соціологічні дані про національну приналежність та самоідентифікацію	136
4.4. Культурно-лінгвістичні ідентичності та вживання мов в Україні (за даними перепису і соціологічних опитувань)	138
4.5. Особливості поліетнічності та багатокультурності українського суспільства	142
4.6. Національні меншини в Україні: поняття, статус і суперечності в стосунках із заголовною нацією	144
5. ЕТНОНАЦІОНАЛЬНІ ВІДМІННОСТІ І СУСПІЛЬНА КОНСОЛІДАЦІЯ ...	148
5.1. Проблеми соціальної та національної консолідації українського суспільства	148
5.2. Ступінь і підстави єдності та поділеності українського суспільства	150
5.3. Стан і перспективи розвитку української нації і держави в уявленні населення Львівщини	155
5.4. Зовнішньополітичні орієнтації етнічних груп Львівщини та ставлення до інших народів	163
5.5. Політично-ідеологічні орієнтації етнонаціональних груп Львівщини: підтримка демократії, партій, ринкової економіки	167
6. РАДЯНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ЇЇ НОСІЇ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ	178
6.1. Проблеми національної консолідації, політика і наука	178
6.2. Регіональний розподіл та соціальне обличчя "радянських" в Україні	180
6.3. Мовно-культурні й політичні пріоритети громадян України з "радянською" ідентичністю	186
7. КУЛЬТУРНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА	191
7.1. Поняття етнокультурного плюралізму	192
7.2. Різновиди етнокультурного плюралізму	193
7.3. Етнонаціональна структура і політика в деяких країнах Заходу	195

7.4. Регіональні відмінності	200
7.5. Етнокультурний плюралізм і принципи етнополітики	203
7.6. Етнокультурний плюралізм в Україні	205
7.7. Етнонаціональна політика в Україні: завдання і сучасний стан	209
Примітки та посилання до Частини II	212

III. НАЦІОНАЛІЗМ, ПАТРІОТИЗМ І НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ

8. РУХ ДО НОВОЇ ЯКОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І НАЦІОНАЛІЗМ	219
9. ПРО СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ	223
10. ДЕМОКРАТИЧНИЙ НАЦІОНАЛІЗМ І ЛІБЕРАЛІЗМ ПРО ПРАВА НАЦІЇ І ПРАВА ОСОБИ	226
10.1. Політико-ідеологічні течії Галичини та України	226
10.2. Чи актуальний сьогодні націоналізм в Україні?	229
10.3. Друзі чи вороги? В чому суть суперечки між лібералами і націонал-демократами?	233
10.4. Ернест Гелнер про неузгодженість "етнічного" націоналізму з лібералізмом	235
10.5. Проблема єдності і багатоманітності націоналізму	238
10.6. Проблема універсальності і різновидів лібералізму	242
10.7. Про співвідношення колективних та індивідуальних прав, прав нації і прав особи	245
10.8. Ліберали і національна держава	249
10.9. Проблема виправлення "історичної несправедливості" і постра- дянські ліберали	251
11. ГРОМАДЯНСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ І ГРОМАДСЬКА УЧАСТЬ ЯК ОСНОВА МІЖЕТНІЧНОЇ ДОВІРИ Й ТОЛЕРАНТНОСТІ	254
12. НАЦІОНАЛЬНА ЄДНІСТЬ І ПАТРІОТИЗМ ЯК ЧИННИКИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	262
12.1. Нація та національна єдність у системі національної безпеки	263
12.2. "Тузла": патріотизм чи прагматичний ізоляціонізм?	270
12.3. Патріотизм: зміст, значення та різновиди	273
Примітки та посилання до Частини III	281

IV. ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ РЕГІОНАЛІЗМУ, ФЕДЕРАЛІЗМУ ТА ІНТЕГРАТИВНОГО МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ

13. УКРАЇНСЬКИЙ РЕГІОНАЛІЗМ ЯК СТАН КУЛЬТУРНО-ПОЛІТИЧНОЇ ПОЛЯРИЗОВАНОСТІ	289
13.1. Дискусії довкола міфу про "дві України"	289
13.2. Культурно-політична регіоналізація України	294

13.3. Виборчі кампанії і регіональні розмежування в Україні	303
13.4. Чи є підстави говорити про різнотипність політичної культури регіонів України?	311
13.5. Узгодження лексики і визначення рамок термінів	314
14. ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ ФЕДЕРАЛІЗМУ: ЧИ ПІДХОДИТЬ ВІН УКРАЇНІ?	318
14.1. Перестороги	318
14.2. Федеративні держави світу	321
14.3. Загрози централізму	323
14.4. Державне будівництво, громадянська позиція і федералізм	325
14.5. Демократія, децентралізація і федералізм	326
14.6. Національна консолідація і федералізм	329
15. АМЕРИКАНСЬКА ДОКТРИНА МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛІЗМУ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	331
Примітки та посилання до Частини IV	342
SUMMARY	348
ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	351
ПОКАЖЧИК ВЛАСНИХ НАЗВ	361